

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 2008-2009

8 JULI 2009

Wetsvoorstel tot gelijkstelling van de graad van master in de rechten, master in het notariaat en master in het sociaal recht met respectievelijk een licentiaat of doctor in de rechten, een licentiaat in het notariaat en een licentiaat in het sociaal recht wat betreft de diplomaverensten voor juridische beroepen in wetten en reglementen die een aangelegenheid regelen als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR
DE JUSTITIE
UITGEBRACHT DOOR
MEVROUW **CROMBÉ-BERTON**

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2008-2009

8 JUILLET 2009

Proposition de loi mettant en équivalence le grade de master en droit, master en notariat, master en droit social et respectivement une licence ou un doctorat en droit, une licence en notariat, une licence en droit social en ce qui concerne les exigences de diplôme pour les professions juridiques dans les lois et règlements qui règlent une matière visée à l'article 77 de la Constitution

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR
MME **CROMBÉ-BERTON**

Samenstelling van de commissie / Composition de la commission :

Voorzitter / Président : Patrik Vankrunkelsven.**Leden / Membres :**

CD&V Sabine de Bethune, Hugo Vandenberghe, Pol Van den Driessche,
Tony Van Parys.
MR Alain Courtois, Marie-Hélène Crombé-Berton, Christine Defraigne.
Open Vld Martine Taelman, Patrik Vankrunkelsven.
Vlaams Belang Hugo Coveliers, Anke Van dermeersch.
PS Christophe Collignon, Philippe Mahoux.
sp.a Guy Swennen, Myriam Vanlerberghe.
CDH Vanessa Matz.
Écolo Carine Russo.

Plaatsvervangers / Suppléants :

Wouter Beke, Dirk Claes, Nahima Lanjri, Els Schelfhout, Elke
Tindemans.
Berni Collas, Alain Destexhe, Philippe Monfils, Caroline Persoons.
Roland Duchatelet, Marc Verwilghen, N.
Yves Buysse, Jurgen Ceder, Joris Van Hauthem.
N., N., Philippe Moureaux.
Marleen Temmerman, Johan Vande Lanotte, N.
Francis Delpérée, N.
José Daras, Marie Nagy.

*Zie :***Stukken van de Senaat :****4-1377 - 2008/2009 :**

Nr. 1 : Wetsvoorstel van de heer Vandenberghe c.s.

*Voir :***Documents du Sénat :****4-1377 - 2008/2009 :**

N° 1 : Proposition de loi de M. Vandenberghe et consorts.

I. INLEIDING

Dit wetsvoorstel, dat een aangelegenheid regelt als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet, werd op 1 juli 2009 ingediend, samen met wetsvoorstel nr. 4-1376/1, dat een aangelegenheid regelt als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Het werd op 2 juli 2009 in overweging genomen en verzonden naar de commissie voor de Justitie.

Beide wetsvoorstellen werden door de commissie voor de Justitie besproken tijdens haar vergadering van 8 juli 2009, in aanwezigheid van de minister van Justitie.

II. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER VANDENBERGHE

De indiener legt uit dat beide voorstellen het gevolg zijn van de Bologna-hervorming, die de bachelor- en masterstructuur heeft ingevoerd. In ons intern recht werd de gelijkstelling van de graden van licentiaat en master in de rechten verwezenlijkt door een Vlaams decreet van 4 april 2003 en een besluit van de Franse Gemeenschap van 19 mei 2004.

Dit bracht meteen de noodzaak teweeg om ook op het vlak van de federale wet te voorzien in een gelijkenschakeling wat betreft de diplomaverenissen voor de toegang tot verschillende juridische beroepen.

Wat bijvoorbeeld de uitoefening van de juridische beroepen van magistraat en advocaat betreft, vereisen verschillende wettelijke bepalingen een licentiaatsdiploma in de rechten.

Ook om toe te treden tot wettelijk opgerichte instituten, zoals voor bedrijfsjuristen, gelden soortgelijke vereisten.

Grosso modo kan men stellen dat de diplomaverenissen voor de voornoemde beroepscategorieën in de bestaande bepalingen gewag maken van de oude titels. De gelijkstelling van de masterdiploma's is echter niet afdoende voor specifieke juridische beroepen, omdat deze niet over de grenzen heen kunnen gelijkgesteld worden. Er is immers voor deze beroepen een specifieke basiskennis van het Belgisch recht vereist, wat de vereiste rechtvaardigt van een examen afgelegd in een Belgische instelling voor hoger onderwijs, hogeschool of universiteit.

Ook voor degenen die hun studies deels in een ander EU-land hebben gevolgd moet een specifieke regeling worden ingevoerd.

De wetsvoorstellen willen de Europese wisselwerking niet ondergraven, maar bevestigen wel de vereisten van een grondige kennis van het Belgisch recht, zoals vastgesteld in artikel 428*quater*, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek.

I. INTRODUCTION

La proposition de loi qui fait l'objet du présent rapport règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution. Elle a été déposée le 2 juillet 2009, en même temps que la proposition de loi n° 4-1376, qui règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Elle a été prise en considération et envoyée à la commission de la Justice le 2 juillet 2009.

La commission de la Justice les a examinées l'une et l'autre au cours de sa réunion du 8 juillet 2009, en présence du ministre de la Justice.

II. EXPOSÉ INTRODUCTIF DE M. VANDENBERGHE

L'auteur explique que les deux propositions sont la conséquence de la réforme dite de Bologne, qui a introduit la structure de baccalauréat-master. Dans notre droit interne, l'assimilation des grades de licencié et de master en droit a été réalisée par un arrêté de la Communauté française du 19 mai 2004 et par un décret flamand du 4 avril 2003.

Il est cependant nécessaire de prévoir également une assimilation au niveau de la loi fédérale en ce qui concerne l'accès à une série de professions juridiques.

S'agissant par exemple de l'exercice des professions juridiques de magistrat et d'avocat, diverses dispositions de loi exigent un diplôme de licencié en droit.

De même, l'accès à un institut créé par la loi, comme celui des juristes d'entreprise, est soumis à des exigences analogues.

On peut dire globalement que, dans les dispositions existantes, les exigences de diplôme applicables aux catégories professionnelles précitées font usage des titres anciens. L'assimilation des diplômes de master ne suffit toutefois pas pour les professions juridiques spécifiques, parce que celles-ci ne peuvent être assimilées par-delà les frontières. Ces professions requièrent en effet une connaissance de base spécifique du droit belge, justifiant la condition de présentation d'un examen dans un établissement d'enseignement supérieur, une haute école ou une université belge.

Une réglementation spécifique doit être prévue également pour ceux qui ont suivi leurs études dans un autre pays de l'UE.

Les propositions à l'examen ne visent aucunement à saper l'interaction européenne, mais bien à confirmer l'exigence d'une connaissance approfondie du droit belge, telle qu'elle est prévue à l'article 428*quater*, § 2, du Code judiciaire.

Spreeker verwijst voor het overige naar de toelichting bij het wetsvoorstel.

III. BESPREKING

De minister verklaart dat hij instemt met deze voorstellen, vermits het om specifieke beroepen gaat, waarvan de uitoefening in België op zich onderworpen is aan bepaalde benoemings-, aanstellings- of toetredingsvoorwaarden.

De heer Vankrunkelsven vindt dat men dergelijke oplossing eigenlijk voor alle opleidingen zou moeten bedenken. Er zijn ook specifieke licentiaatsdiploma's in andere domeinen. Hij denkt daarbij bijvoorbeeld aan de medische beroepen.

Daarom voelt hij meer voor een algemene regeling.

Volgens de heer Delpérée past deze suggestie niet binnen de grenzen van de huidige bespreking.

Als het een algemene maatregel betreft moet iedere Gemeenschap haar regels opstellen.

De heer Vankrunkelsven onderstreept dat hij het niet enkel wil hebben over de opleiding, maar ook over de titels vereist voor de uitoefening van een beroep, bijvoorbeeld dat van geneesheer.

Mevrouw Crombé-Berton vraagt zich of de specialiteiten niet gebundeld moeten worden, zij haalt het voorbeeld aan van de licentiaten fiscaal recht.

De indiener wenst te onderstrepen dat zijn voorstellen beperkt zijn tot de masterdiploma's in de rechten en de diploma's van licentiaat in de rechten.

Hij geeft toe dat bepaalde specialisaties een zeker voordeel kunnen bieden bij de aanwerving. Zo biedt bijvoorbeeld het diploma van licentiaat in het sociaal recht zekere faciliteiten voor kandidaten in de arbeidsrechtbanken. Ook bezitters van een licentie fiscaal recht zullen bepaalde voordelen genieten, bijvoorbeeld bij een fiscale administratie.

De wetsvoorstellen beogen echter de toegang tot de juridische beroepen.

De minister verklaart dat deze voorstellen noodzakelijk zijn voor de toegang tot Belgische juridische beroepen en dus voor de goede gang van de justitie.

Er rijzen ook moeilijkheden voor de geldigheid van buitenlandse diploma's van masters in de rechten, zelfs behaald door Belgen, voor Belgische beroepen, bijvoorbeeld notaris of advocaat. Zonder kennis van het Belgisch recht is dit ondenkbaar.

L'intervenant renvoie, pour le reste, aux développements de sa proposition de loi.

III. DISCUSSION

Le ministre déclare marquer son accord sur ces propositions, dès lors qu'il s'agit de professions spécifiques dont l'exercice est en outre soumis en Belgique à certaines conditions de nomination, de désignation ou d'accès.

M. Vankrunkelsven considère que l'on devrait en fait envisager une solution comparable pour toutes les formations. Il existe des diplômes spécifiques de licencié dans d'autres domaines. Il pense par exemple aux professions médicales.

C'est pourquoi il serait plutôt partisan d'une réglementation générale.

M. Delpérée pense que cette suggestion n'entre pas dans les limites de la discussion en cours.

S'il s'agit d'une mesure générale, il s'impose que chaque Communauté établisse ces règles.

M. Vankrunkelsven souligne qu'il ne vise pas seulement la formation, mais aussi les titres requis pour l'exercice d'une profession, par exemple celle de médecin.

Mme Crombé-Berton se demande s'il ne faut pas englober les spécialités; elle cite l'exemple des licenciés en droit fiscal.

L'auteur tient à souligner que ses propositions se limitent aux diplômes de master en droit et de licencié en droit.

Il reconnaît que certaines spécialisations peuvent présenter un certain avantage lors du recrutement. Ainsi le diplôme de licencié en droit social offre-t-il certaines facilités pour les candidats aux tribunaux du travail. Les titulaires d'une licence de droit fiscal bénéficieront aussi de certains avantages, par exemple dans une administration fiscale.

Mais les propositions de loi visent l'accès aux professions juridiques.

Le ministre déclare que ces propositions sont nécessaires pour l'accès aux professions juridiques belges, et donc à la bonne marche de la justice.

On est également confronté à des difficultés en ce qui concerne la validité de diplômes étrangers de master en droit, même obtenus par des Belges, pour des professions belges telles que celles de notaire ou d'avocat. Sans connaissance du droit belge, c'est impensable.

De heer Vandenberghe suggereert dat men voor een globaler beeld de Vlaamse en Franse Academies ondervraagt voor advies.

Er zijn geen opmerkingen over de artikelen.

IV. STEMMINGEN

De artikelen 1 tot 4 worden eenparig goedgekeurd door de 10 aanwezige leden.

Het wetsvoorstel in zijn geheel wordt eenparig aangenomen door de 10 aanwezige leden.

*
* *

Bij eenparigheid werd vertrouwen geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van dit verslag.

De rapporteur,
Marie-Hélène CROMBÉ-
BERTON.

De voorzitter,
Patrik VANKRUNKELSVEN.

M. Vandenberghe suggère que l'on prenne l'avis des Académies flamande et francophone pour disposer d'une image plus globale.

Les articles ne donnent lieu à aucune observation.

IV. VOTES

Les articles 1er à 4 sont adoptés à l'unanimité des 10 membres présents.

L'ensemble de la proposition de loi est adopté à l'unanimité des 10 membres présents.

*
* *

À l'unanimité, confiance a été faite à la rapporteuse pour la rédaction du présent rapport.

La rapporteuse,
Marie-Hélène CROMBÉ-
BERTON.

Le président,
Patrik VANKRUNKELSVEN.